

TLAČOVÁ SPRÁVA č.9 - sezóna 2016/2017

Plochozem odráža skutočný svet

Režisérka Hana Mikolášková o Pratchettovi a premiére v košickej činohre

Režisérkou dramatisácie príbehu Maškaráda zo slávnej série Terry Pratchetta Plochozem, ktorá bude mať premiéru 11. novembra v Historickej budove Štátneho divadla Košice je česká režisérka Hana Mikolášková. O jej druhom návrate do Košíc a o pripravovanej inscenácii s ňou hovorila dramaturgička Miroslava Košická.

Toto je už vaša druhá inscenácia v Štátnom divadle Košice. Diváci mali a stále majú možnosť vidieť vašu prvú inscenáciu na týchto doskách a to konkrétne hru Arnošta Goldflama : Doma u Hitlerovcov. Vaším návratom je Maškaráda Terryho Pratchetta na veľkom javisku...

Ja som veľmi rada, že ma do Košíc pozvali druhý krát. Bola som vďačná za tú skúsenosť z Malej scény, pretože rada spoznávam súbory postupne a myslím si, že je náročné prísť pred nový súbor ako nový režisér z trošku iného kontextu, aj kultúrneho. Košice sú ale neuveriteľne v niečom podobné tomu, v čom som vyrastala a v čom žijem, pretože som vyrastala v Brne a pracujem v Zlíne. Morava je Košiciam veľmi podobná, ako v mentalite ľudí, tak v štýle humoru a práce. Pracovalo sa mi tu krásne, preto som rada za tú opakovanú ponuku a zároveň som rada, že pracujem v historickej budove, ktorá má svoje obrovské kúzlo a je tam zvláštny genius loci. Aj preto sme chceli vybrať hru, ktorá toto miesto istým spôsobom oslávi. Som rada, že to je takmer "celosúborovka" pretože sa stretávam s kopou nových ľudí, na ktorých som sa tešila. Zatiaľ tá práca prebieha tak, že sa teším na každú skúšku.

Pod žánrom fantasy si väčšina z nás predstaví Tolkiena, Rowlingovú, Sapkowského, či Hru o tróny. Tvorba Terryho Pratchetta síce spadá pod tento žánr, no diametrálne sa od už spomínaných autorov, či diel odlišuje. Čím?

Terry Pratchett je úplne iný druh fantasy. Všetci spomínaní autori vytvárajú nové svety v ktorých fungujú nové pravidlá, zatiaľ čo Plochozem odráža náš skutočný svet v akomsi zámerne skreslenom odraze. Pratchett sa pohráva s tým, čo už všetci poznáme z dejepisu, literatúry, vedy, histórie pokroku ľudstva... A popri tom, že na niečo odkazuje a z niečoho si robí srandu, dokáže vytvoriť iný svet, v ktorom naše poznatky fungujú iným spôsobom. V podstate, všetko na čo ľudstvo prišlo je mu materiálom, aby to nejakým spôsobom sparodoval a my sme uvideli náš svet v nových súvislostiach.

Čím si tvorba Terryho Pratchetta podmanila vás?

Terry Pratchett ma dostal tým, že sa na jeho humore neskutočne bavím. Baví ma, ako sa hrá so slovami, ako sa hrá s reáliami a uvádza ich do nových súvislostí. Má neuveriteľný cit pre absurdné situácie, zároveň aj pre láskavú komiku. Je fascinujúce, aký bol vzdelaný. Pokiaľ ako čitateľ viem, čo paroduje, tak sa bavím. Pokiaľ tú látku nepoznám, tak ma aj tak zaujme. A navyše, do všetkých príbehov, ktoré tvorí, neuveriteľne jednoduchým spôsobom zakomponováva filozofiu. Jeho spôsob nazerania na svet s láskavým humorom, s pochopením a zároveň s istým zmyslom pre tajomstvo a pre kúzlo, ktoré nám kamsi zo života zmizlo, tak pomáha človeku v tom všednom dni uvedomiť si, že veci, ktoré vníma ako obyčajné, môžu byť v istých súvislostiach neobyčajné.

Terry Pratchett je pre vás evidentne srdcovým autorom, prečo ste sa rozhodli inscenovať ho práve v Košiciach?

Mala som pocit, že v Košiciach tak trochu pochopili môj štýl humoru práve vďaka inscenácii Doma u Hitlerovcov a vravela som si, že by som skúsila priniesť látku, ktorá tu nie je známa ale zároveň by splnila to, že so sebou prinesie niečo nové a bude zrozumiteľná. Pratchett je pre mňa geniálny a srdcový autor a nemala som doteraz šancu ho niekde inscenovať. Som šťastná, že na to kývli Košice, takže mne sa vlastne plní jeden veľký sen. Navyše sa ten sen do Košíc proste hodí, pretože v kulisách historickej budovy, myslím tým sálu, portál a to prostredie samotné je ideálny priestor kde sa taká vec akou je Fantóm opery dá naskúšať.

Maškaráda je parafrázou na príbeh Fantóma opery z pera Gastona Lerouxa, ktorý už 105 rokov inšpiruje filmových, literárnych, divadelných a hudobných tvorcov. Čím ten príbeh zaujal vás respektíve čím vás zaujal Fantóm opery pretkaný Pratchettom?

Myslím si, že Maškaráda je zo všetkých Pratchettových kníh najvhodnejšia k uvádzaniu v divadle, a to práve preto, že sa zaoberá divadlom. A to nie divadlom hocikým, ale operou. Svet opery je vďaka kombinácii hudby, obrovských dramatických, až patetických príbehov neuveriteľne náročnou technickou disciplínou. To prostredie je vďačné a lákavé, pretože pre diváka sú to kúzla o ktorých netuší ako fungujú. Zároveň je tá látka vhodná pre divadelníkov ako takých, keďže sa naraz vidíme taktiež v tom pokrivenom zrkadle. Vidíme, že žijeme v princípe "Show must go on", teda aj keď sa čokoľvek stane, máme pocit, že na prvom mieste je divadelné predstavenie. A tento druh mierne nenormálneho náhľadu na to, čo je v živote dôležité, je niečo, čo divák nepozná. Pre neho je to nové, no pre nás je to denný chlieb, vďaka čomu si z toho môžeme robiť srandu.

Aký je váš názor na to, že v našej geografickej polohe sa inscenovanie Pratchetta stretlo s enormným diváckym ohlasom, zatiaľ čo v krajinách západného sveta to až tak nerezonuje?

Ja si myslím, že je to práve tým humorom. Je to brané ako ľahká literatúra a pritom je to titul pre celú rodinu. Pratchettov druh humoru vychádza z nejakých súvislostí, ktoré ak dospelý vzdelaný človek pozná, tak ho pobavia takzvané na druhú. Zároveň tie príbehy fungujú samy o sebe aj bez znalosti predlohy. Jednotlivé typy a to, ako to Stephen Briggs geniálne uchoopil, je v pravom slova zmysle Shakespearovský spôsob. Jeho hry sa dajú inscenovať za strašne veľa peňazí, alebo za strašne málo. Teda si buď vystačíte, tak ako Shakespeare, s prázdnyim javiskom a slovom, alebo s modernými technológiami, ktoré vás preniesú do starého "historického pseudo - fantasy" sveta rozprávok. To je to, prečo to má aj tu ten rozptyl. Pre Čechov je Pratchett úplne prirodzeným druhom humoru, ktorý nadväzuje v prvom rade na Cimrmana. Vďaka hre s jazykom a históriou je v najlepšom slova zmysle podobný slávnym divadlám ako Osvobozené divadlo Voskovca a Wericha, Semafor Suchého a Šlitora, taktiež Šimka a Grossmanna... Je jednoducho podobný druhu humoru, s akým kedysi dávno prišiel Jaroslav Hašek a ktorý si berie ako tému nejakú predlohu, ktorú ľahko zosmiešňuje, ale verne žánrovo akosi kopíruje. To všetko sú predobrazy toho, prečo u nás Pratchett funguje. Samozrejme je to aj obrovská zásluha pána prekladateľa Kantúrka, jeho geniálneho prekladu, bez ktorého by sa k nám Pratchettova komika nikdy nedostala.

2.11.2016

Svjatoslav Dohovič